מסורת הש"ס

גמ' ו) שבת קיח. ע"ז כתובות ו. ע"ז ג) שבת עה. קנ. קיח: קיז. קכ: קלג. קמג. סוכה נג: כתובות ו. פיה לו. **ג)** [נקמן לה. שבת קיח:] **ד)** שבת עד: [מוספתא דשבת פ"י] **ה)** [מוספתא דפרה פ"ג ע"ש] **ו)** [מולין קמ:] **ז)** [ע"ל יד. מולין קלה.] **ח)** ערכין כט. תמורה מ: וש"נ **ט)** [ערכין כט. מעילה יד:] **י)** ל"ל אסי **רש"י יא)** ס"ק מ"ז **תוס' יב)** שמועה שרגיש **יג)** פירכתי ס"ק **יד)** שני נמי שפיכתי ס"ק **טו)** הכף ס"ק **טז)** לעולה ס"ק יז) [שבת קז:] **יח)** ס"ק **יט)** ל"ל הכף כ) שם יצוה ס"ק **כא)** ורשמן משחיר ומשלם מדקדק ס"ק **כב)** ועיין ס"ק

הגהות הב"ח

(ו) גמ' והסיקא לסוף לדבקן שמני כל"ל ומיבא מלא נמחק: **(ב)** **רש"י** ד"ה דקדמי בדק הבית ליתי דין קדשי בדק יש לה דהמ:

גליון הש"ס

גמ' והתניא שתי שערות. עיין פ"ב מ"ה דפרה: **תוס' ד"ה דהוה וכו' אין ללמוד מלאכה שאין צריכה לגופה.** עיין שבת קף מו ע"ב תוספות ד"ה הכל: **ד"ה גוזז וכו' ובקונטרס פירש וכו'.** עיין לקמן קף לד ע"ב תוספות ד"ה אילימא:

תורה אור

גמ' א) כָּל הַבְּכוֹר אֲשֶׁר יִוָּלֵד בְּבְקָרְךָ וּבְצֹאנְךָ הַזָּכָר תַּקְדִּישׁ לַיי אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲבֹד בִּבְכֹר שׁוֹרֶךָ וְלֹא תָגֹז בְּכוֹר צֹאנֶךָ: (דברים טו, יט)

שיטה מקובצת

ג) רב שימי בר חייא משמיה ותיבת אשי נמחק: **ג)** היא ולא והתניא: **ג)** שביחא ונפרקיה ולפקה: **ד)** שמואל. עי' בתוס' לקמן (דף ל ע"א): **ה)** אמר אביצית אימא כי איתרבי שור לגיזת זנבו הוא דאיתרבי אי בעית: **ו)** וכן התולש את השער לראות מקום מום: **ז)** לכתחלה. ס"א תולש קאי או דיעבד ואלא יזיזנו קאי: **ח)** שלא יזיזנו השתא: **ט)** עליו אמרת לא: **י)** מותר דטעמא משום שאין: **יא)** נעורת של פשתן ומטלניות כדי שיסתוח פי הנקב: **יב)** הקנה את מזומנים לחלה עליהן: **לקופין.** לעורך הקופין: **לכתחלה קאמר.** והאי וכן תמום קאי דכי היכי דמותר לתלוש לעורך הסמיטה דהא פסיטא לך דרישא לכתחלה קאמר הכי נמי **יב)** לרחות מקום המוס או דיעבד קאמר והאי וכן אלא יזיזנו קאי והכי קאמר וכן מי שתלש את השער לרחות את מקום המוס נמי לא יזיזנו ממקומו: **המסובב באוזן.** ובאוזן היה מוס: **דשחיטתו מוכחת עליו.** ללחו לגיזה לישנא: **אלא לאו אתולש.** ולכתחלה קאמר: **מתני' מתיר.** את הצמר בהגיהה לכהן ומכמיס

מסובב באוזן. פירשו בקונטרס [ד' ו. ד"ה האי] וכתב [כל כתבי] (שבת קיח. ד"ה האי): **דהוה ליה עיקר דבר מגידולו בלאחר יד.** אין נלמוד מכאן שיהא מותר לתלוש [טו] ונראה מכאן של עוף כדי לשמוע מיהא [יג]פירש דהא דתניא כי [כ] הכא משום שאין מתכוין [כא] ובגמי [יד]שפיר דאפי' במתכוין [כב] מותר לא הוי כלאחר יד דקתני [כג] ואמר ר"ל [כד] **חייב משום גוזז.** תימה מה הוא מקשה תע"ג לענין בכור לא מחייב היה משום לא תגוז לענין שבת יש לחייב משום תולה דגוזז בכל עוקר דבר מגידולו בצבעי חייס כמו [טו]מולין (דף עג.) הוסיט ידו למעי בהמה ודילדל עובר שמעשיו כד] לענין שבת [טו][חייב] ומוקדשין לא מחייב משום גוזז [כה] וכן קיטוף חייב בשבת משום תולה דקולר וכן תולש מן הממובר תע"ג דקיטוף לענין קלילה קודם לעומר לא מחייב (פסחים יפ.). ולענין נקט בפ' רחצית הגז (מולין קלג.) ואי הוה מפרשינן הכא דפריך להכי [טו] לחמרינן דתולש תשוב כלאחר יד הוה ניחא דמייתי רחיה מהכא דלא כלאחר יד [כו] ואין הלכתן מפורש בש"ס מדקתמר ותולש לאו היינו גוזז והא תניא מפיק [כז]התעה כו' משמע דפריך להכי לחמרן דתולש לאו היינו גוזז: **מדרב** **סבר לה כר' יוסי בן המשולם ר' יוסי סבר לה כרב.** לחמר דבר שאין מתכוין לקוב שאם היה קובר לדבר שאין מתכוין מותר מנא ליה נרב שיהא הלכה כמותו [כז] גריס ליפכא ממון מוקמת לפרה: **גוזז במספרים ואינו חושש.** כלומר לפי' יגזוז משמר המערות [כג] בלא מתכוין לף אלו עלמו כ)יגזוז יותר מן הצורך לגירסת הקונט' כה)לשמן משחיר [כג] והיה מלקדק דקסבר דבר שאין מתכוין מותר ©וקונט' פי' דלייך מהא לרבי משום דשאין מתכוין לשוס גזיזה אלא לתקן [כז] לשון זה כשאר לשון אין מתכוין בעלמא לכיון דבשוגה גוזז במספרים ויש לייחב לפי' הקונטרס להכי פריך וסבר ר' יוסי בן המשולם דבר שאין מתכוין אסור ©ס)והתניא [ז]שתי שערות עיקרן מאדים וראשן משחיר ר' יוסי בן המשולם אומר גוזז גיזה היא [ח]והתניא [א]לא תעבוד בבכור שורך ולא תגוז בכור צאנך ואין לי אלא שור בעבודה וצאן בגיזה [ט]מנין ליתן את האמור של זה בזה ואת האמור של זה בזה ת"ל לא תעבוד ולא תגוזו אלא שאני פרה דקדשי בדק הבית היא [י]והאמר רבי אלעזר קדשי בדק הבית אסורין בגיזה ועבודה [יא]מדרבנן והאיכא איסורא דרבנן (ג) אלא שאני פרה דלא שכיחא [ג] וליחלה ולפקה לחולין וליגזה והדר ליקדשה דמיה יקרין וליעבד לה כדשמואל [יב]דאמר שמואל [ד] הקדש שוה מנה [יג]שחיללו על שוה פרוטה מחולל [יד]אימור דאמר שמואל שחיללו לכתחלה מי אמר [ה] איבעית אימא רב סבר לה כר' יוסי בן המשולם ור' יוסי בן המשולם לא סבר לה כרב: ותולש את השער ובלבד שלא יזיזנו ממקומו: אמר רב [י]אשי אמר ריש לקיש [יא]לא שנו אלא ביד אבל בכלי אסור והקתני עושה מקום בקופין מיכן ומיכן תני לקופין: וכן [ו] תולש את השער לראות מום: איבעיא להו לכתחלה [ז] או דיעבד אמר רבי ירמיה תא שמע צמר המסובב באוזן ר' יוסי בן המשולם אומר תולשו ומראה את מומו ש"מ [ט]לכתחלה ש"מ אמר רב מרי אף אנן נמי תנינא וכן התולש את השער לראות מקום מום מאי וכן אילימא שלא [ט] יזיזו את מקומו השתא ומה שוחט דשחיטתו מוכחת עליו [ט] לא יזיזנו לראות מקום מום מיבעיא אלא לאו אתולש שמע מינה לכתחלה ש"מ: **מתני'** שער בכור בעל מום שנשר והניחו בחלון ואחר כך שחטו עקביא בן מהללאל מתיר וחכמים

מותר. [י] משום דטעמא שאין מתכוין הוא: **משוכריא דנזייתא.** גרוז של מצים שכוכיין סביבותיה נעורת [טו] ומטלניות כדי שמקשה הנקב יפה: **אשור להדוקיה.** כמו שהיא בכח משום סמיטה ומע"ג דלאינו מתכוין לשום סמיטה לסוך לפי' לר"ש לחמר בפסכת שבת (דף מפ:) דבר שאין מתכוין מותר: **ולא ימות.** וכיון דמהדק לה לף לפסר לה בלא סמיטה מבל לפנות את השער לפסר בלא תליסה: **הלכה כר' יהודה.** לעמת ס"ל לרב דבר שאין מתכוין לסור: **בלא גברי.** בלא רב חייא ורב חנן בר תולש לאו היינו גוזז. להכי לחמר רב הלכה כר' יוסי בר' יהודה: **בלאחר יד.** לחין דרך לתלוש לחמר מלא לגזוז: **התולש את הכנף.** שמלא עולה גדולה מן כנף העוף: **והקוטמו.** לחמר שחלשו קטס לשלח: **והמורטו.** שמפליקה מן הלדדין ומורט מן הקנה [יב] השער: **גוזז ומחתך וממחק.** מלרפעים לגזוז מלאכות [יג] בשבת שבת (דף עג.) ממחק מחליק: **דהיינו אורחיה.** שדרך עוף עוף [יד] לתלוש ולא לגזוז: **מדרב** **סל"ל כדרבי יוסי.** לגבי כלול לתולש לאו היינו גוזז: **ר' יוסי נמי** **סבר לה כרב.** דלבר שאין מתכוין לסור: **ס"ג עיקרן מאדים וראשן משחיר.** וכן בתוסף דשבת פרה (פ"ק): **גוזז.** את הרחש שמשחיר בשפרים ומשייר מן המחלים ואילך ואינו מושש משום גיזה בקדשים לגמרי מפני משום גיזה לחין מתכוין לשום גיזה אלא לתקן שרי. **שתי שערות שכולן שחורות פוסלות בפרה בשבת.** לגמרי לגבי עיקרן מחלים ולחלן משחיר לפסר בשבת: **דלאו בת גיזה.** שאין לפרות לשר הלכך לא לחילה בגיזה: **לא תעבוד ולא תגוז.** ו"ו מוסף על ענין לחלון וילמדו שניהס זה מזה: **דקדשי בדק הבית היא**מו]. (כ) יש(לה) להא לינה קריבה למזבח הלכך מותרת בגיזה: **דלא שכיחא.** ומילתא דלא שכיחא לא גזרו [טו] רבנן: **דמיה יקרין.** ואין דמיה כל כך מזומנים לחלה עליהן: **לקופין.** לעורך הקופין: **לכתחלה קאמר.** והאי וכן תמום קאי דכי היכי דמותר לתלוש לעורך הסמיטה דהא פסיטא לך דרישא לכתחלה קאמר הכי נמי [יז] לרחות מקום המוס או דיעבד קאמר והאי וכן אלא יזיזנו ממקומו: **המסובב באוזן.** ובאוזן היה מוס: **דשחיטתו מוכחת עליו.** ללחו לגיזה לישנא: **אלא לאו אתולש.** ולכתחלה קאמר: **מתני' מתיר.** את הצמר בהגיהה לכהן ומכמיס

עיקרן משחיר וראשן מאדים. כך היה כתוב בספרים ויש לפרש דנקט לחלן מלדיס לרבותא [כ] תע"ג שכולה לדומה מבחוץ טעונה גזיזה ובקונט' [כא] גריס ליפכא ממון מוסקמת לפרה: **גוזז במספרים ואינו חושש.** כלומר לפי' יגזוז משמר המערות [כב] בלא מתכוין לף אלו עלמו כ)יגזוז יותר מן הצורך לגירסת הקונט' כה)לשמן משחיר [כג] והיה מלקדק דקסבר דבר שאין מתכוין מותר ©וקונט' פי' דלייך מהא לרבי משום דשאין מתכוין לשוס גזיזה אלא לתקן [כז] לשון זה כשאר לשון אין מתכוין בעלמא לכיון דבשוגה גוזז במספרים ויש לייחב לפי' הקונטרס להכי פריך וסבר ר' יוסי בן המשולם דבר שאין מתכוין אסור ©ס)והתניא [ז]שתי שערות עיקרן מאדים וראשן משחיר ר' יוסי בן המשולם אומר גוזז גיזה היא [ח]והתניא [א]לא תעבוד בבכור שורך ולא תגוז בכור צאנך ואין לי אלא שור בעבודה וצאן בגיזה [ט]מנין ליתן את האמור של זה בזה ת"ל לא תעבוד ולא תגוזו אלא שאני פרה דקדשי בדק הבית היא [י]והאמר רבי אלעזר קדשי בדק הבית אסורין בגיזה ועבודה [יא]מדרבנן והאיכא איסורא דרבנן (ג) אלא שאני פרה דלא שכיחא [ג] וליחלה ולפקה לחולין וליגזה והדר ליקדשה דמיה יקרין וליעבד לה כדשמואל [יב]דאמר שמואל [ד] הקדש שוה מנה [יג]שחיללו על שוה פרוטה מחולל [יד]אימור דאמר שמואל שחיללו לכתחלה מי אמר [ה] איבעית אימא רב סבר לה כר' יוסי בן המשולם ור' יוסי בן המשולם לא סבר לה כרב: ותולש את השער ובלבד שלא יזיזנו ממקומו: אמר רב [י]אשי אמר ריש לקיש [יא]לא שנו אלא ביד אבל בכלי אסור והקתני עושה מקום בקופין מיכן ומיכן תני לקופין: וכן [ו] תולש את השער לראות מום: איבעיא להו לכתחלה [ז] או דיעבד אמר רבי ירמיה תא שמע צמר המסובב באוזן ר' יוסי בן המשולם אומר תולשו ומראה את מומו ש"מ [ט]לכתחלה ש"מ אמר רב מרי אף אנן נמי תנינא וכן התולש את השער לראות מקום מום מאי וכן אילימא שלא [ט] יזיזו את מקומו השתא ומה שוחט דשחיטתו מוכחת עליו [ט] לא יזיזנו לראות מקום מום מיבעיא אלא לאו אתולש שמע מינה לכתחלה ש"מ: **מתני'** שער בכור בעל מום שנשר והניחו בחלון ואחר כך שחטו עקביא בן מהללאל מתיר וחכמים

שער בכור בעל מום שנשר כו'. כולה הך סמעתא מוכחת דגיזת פסולי המוקדשין סרי מלחוריית לעורך תיקון שחיטה לחין זה משוב גוזז ומיהו חין פי' זה גרלה כלל דבכל עניו יכול להקשות חין הוי טעמיה משום דבר שאין מתכוין מותר חין הוי טעמיה משום לתולה לאו היינו גוזז: **שער בכור בעל מום שנשר כו'.** כולה הך סמעתא מוכחת דגיזת פסולי המוקדשין סרי מלחוריית ואפי' רבנן לחמרי בפרק שני דמולין (דף ו:) גבי על הארץ תשפכנו כמים ההוא לחמרי דמן של פסולי המוקדשים [ז] הוא לחתא דס"ד הוחיל ושלירי בגיזה ועבודה דמן נמי ליבעי קבורה קל משמע לן ושלירי מיקל לחסור דמן [ח] ים)[בהגהה] משום לחסירי בגיזה ועבודה הא לפי' הגיזה עלמה מותרת וכ"ת הא דחריית מלחוריית היינו בנשר מבל גוזז דמתכוין לחסור [יט] חלא דמתכוין דלס בנשר גיזה ועוד לפי' בתולש

מוכיח עליו דאין ניכר המום לעלמא מיבעיא דלא יזיזנו אלא ש"מ האי וכן אתולש קאי דתולש לכתחלה כמו עושה מקום ש"מ: שיער בכור בעל מום צמר שלו שנשר מקצתו: והניחו בחלון. לפי שצמרו אסור לגמרי מחיים דפסולי המוקדשים אסורים בגיזה ועבדה: ואח"כ שחטו במומו עקביא בן מהללאל מתיר. דכי היכי דשחיטה מתרת הכל בשר ועור וצמר שעליו הכי נמי מתרת זה שנשר:

ב) כדתנן בריש פרה. ג) ג"י דמיני בגמ' ותס"ע כי מיתכרי שור לגיזת זנבו וע"ע בשיטה קמא ה'.

מסכת עוקצים

פרק א' משנה ב'

שָׁרְשֵׁי הַשּׁוּם וְהַבְּצָלִים וְהַקַּפְלוֹטוֹת בְּזְמַן שֶׁהֵן לַחִין, וְהַפִּטְמָא שֶׁלָּהֶן בֵּין לָחָה בֵּין יְבֵשָׁה, וְהָעֲמוּד שֶׁהוּא מְכֻוָּן בְּנֶגֶד הָאֹכֶל, שָׁרְשֵׁי הַחֲזָרִים וְהַצְּנוֹן וְהַנַּפּוּחַ, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, שֹׁרֶשׁ צְנוֹן גָּדוֹל, מִצְטָרֵף. וְהַפִּיב שֶׁלּוֹ, אֵינוֹ מִצְטָרֵף.

עין משפט נר מצוה

לז א מיי' פ"ע מהלכות שבת הלכה ז:

לח ב מיי' שם פ"ט הלכה ז:

לט ג מיי' שם הלכה ו:

מ ד מיי' פ"ט מהלכות פרה הלכה ג:

מא ה מיי' פ"ט מהל' מעילה הל' ז סמג עשין קמג טוש"ע י"ד סימן שם סעיף ט:

מב ו מיי' שם הלכה יג:

מג ז מיי' פ"ו מהלכות ערכין הלכה ח:

מד ח טוש"ע י"ד סימן שם סעיף ג:

מה ט מיי' פ"ט מהל' מעילה הלכה י טוש"ע שם:

רבינו גרשום

ומי אמר רב הכי. דדבר שאין מתכוין מותר: מסוכריא דנזייתא. פקק של צמיד חבית: אסור להדוקיה לסותמו משום סחיטה: אפילו לרבי שמעון. דאמר דבר שאין מתכוין מותר מודה דאסור: אמר רב הלכה כרבי יהודה. דאמר דבר שאין מתכוין אסור: שתי שערות. שיש בפרה אדומה: שעיקרן מאדים וראשן משחיר: גוזז. השחור במספרים היינו כדי להכשירו: ואינו חושש. משום גוזז בקדשים דדבר שאין מתכוין מותר: שאני פרה דלאו בת גיזה. משום הכי אינו חושש אבל לעולם דבר שאין מתכוין אסור סבירא ליה: ת"ל לא תעבוד ולא תגוז. ולא תגוז נדרש לפניו ולאחריו וליף לא תעבוד מלא תגוז: והא איכא איסורא דרבנן. ואמאי קאמר ואינו חושש: דלא שכיחא דכולן לא הוו אלא ד'/ה) ולא גזרו בה רבנן ולעולם דבר שאין מתכוין אסור. ומשיב התלמוד ואמאי גוזזין כשהיא מקודשת הפרה וליחלה על גבי דמים ולפקה לחולין וליגזיה כשהיא חולין: דמיה יקרין. ואין לו כ"כ דמים כדי לפדותה בשוויה: ג)בגיזת זנבו ולא בשאר גופו: בקופין. כלומר שבקופין תולשו דהיינו כלי: תני לקופין. כלומר שביד תולשו כדי לעשות מקום לקופין: לכתחלה או דיעבד. דהתולש משמע (דיעבד) [לכתחלה] דהאי וכן אתולש קתני ומשמע לכתחלה כלומר כמי שאמר דעושה מקום להיינו לכתחלה קאמר וכן התולש. כלומר דלכתחלה תולש או דלמא האי וכן אלא יזיזנו קאי כלומר וכן התולש לא יזיזנו ממקומו נמי אבל אכתי לא ידעינן אי תולש לכתחלה או דיעבד: תולשו ורואה היינו לכתחלה: השתא התם דשחיטה מוכח עליו שאינו עושה בשביל צמר אמרת לא יזיזנו התולש לראות מקום מום דהכא לא מידי

מסורת הש"ס

גמ' ו) שבת קיח. ע"ז כתובות ו. ע"ז ג) שבת עה. קנ. קיח: קיז. קכ: קלג. קמג. סוכה נג: כתובות ו. פיה לו. **ג)** [נקמן לה. שבת קיח:] **ד)** שבת עד: [מוספתא דשבת פ"י] **ה)** [מוספתא דפרה פ"ג ע"ש] **ו)** [מולין קמ:] **ז)** [ע"ל יד. מולין קלה.] **ח)** ערכין כט. תמורה מ: וש"נ **ט)** [ערכין כט. מעילה יד:] **י)** ל"ל אסי **רש"י יא)** ס"ק מ"ז **תוס' יב)** שמועה שרגיש **יג)** פירכתי ס"ק **יד)** שני נמי שפיכתי ס"ק **טו)** הכף ס"ק **טז)** לעולה ס"ק יז) [שבת קז:] **יח)** ס"ק **יט)** ל"ל הכף כ) שם יצוה ס"ק **כא)** ורשמן משחיר ומשלם מדקדק ס"ק **כב)** ועיין ס"ק

הגהות הב"ח

(ו) גמ' והסיקא לסוף לדבקן שמני כל"ל ומיבא מלא נמחק: **(ב)** **רש"י** ד"ה דקדמי בדק יש לה דהמ: **(ג)** **רש"י** ד"ה דקדמי בדק הבית ליתי דין קדשי בדק יש לה דהמ:

גליון הש"ס

גמ' והתניא שתי שערות. עיין פ"ב מ"ה דפרה: **תוס' ד"ה דהוה וכו' אין ללמוד מלאכה שאין צריכה לגופה.** עיין שבת קף מו ע"ב תוספות ד"ה הכל: **ד"ה גוזז וכו' ובקונטרס פירש וכו'.** עיין לקמן קף לד ע"ב תוספות ד"ה אילימא:

תורה אור

גמ' א) כָּל הַבְּכוֹר אֲשֶׁר יִוָּלֵד בְּבְקָרְךָ וּבְצֹאנְךָ הַזָּכָר תַּקְדִּישׁ לַיי אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲבֹד בִּבְכֹר שׁוֹרֶךָ וְלֹא תָגֹז בְּכוֹר צֹאנֶךָ: (דברים טו, יט)

שיטה מקובצת

ג) רב שימי בר חייא משמיה ותיבת אשי נמחק: **ג)** היא ולא והתניא: **ג)** שביחא ונפרקיה ולפקה: **ד)** שמואל. עי' בתוס' לקמן (דף ל ע"א): **ה)** אמר אביצית אימא כי איתרבי שור לגיזת זנבו הוא דאיתרבי אי בעית: **ו)** וכן התולש את השער לראות מקום מום: **ז)** לכתחלה. ס"א תולש קאי או דיעבד ואלא יזיזנו קאי: **ח)** שלא יזיזנו השתא: **ט)** עליו אמרת לא: **י)** מותר דטעמא משום שאין: **יא)** נעורת של פשתן ומטלניות כדי שיסתוח פי הנקב: **יב)** הקנה את מזומנים לחלה עליהן: **לקופין.** לעורך הקופין: **לכתחלה קאמר.** והאי וכן תמום קאי דכי היכי דמותר לתלוש לעורך הסמיטה דהא פסיטא לך דרישא לכתחלה קאמר הכי נמי **יב)** לרחות מקום המוס או דיעבד קאמר והאי וכן אלא יזיזנו ממקומו: **המסובב באוזן.** ובאוזן היה מוס: **דשחיטתו מוכחת עליו.** ללחו לגיזה לישנא: **אלא לאו אתולש.** ולכתחלה קאמר: **מתני' מתיר.** את הצמר בהגיהה לכהן ומכמיס

מסוכריא דנזייתא. גרוז של מצים שכוכיין סביבותיה נעורת [טו] ומטלניות כדי שמקשה הנקב יפה: **אשור להדוקיה.** כמו שהיא בכח משום סחיטה מבל לפנות את השער לפסר בלא תליסה: **הלכה כר' יהודה.** לעמת ס"ל לרב דבר שאין מתכוין לסור: **בלא גברי.** בלא רב חייא ורב חנן בר תולש לאו היינו גוזז. להכי לחמר רב הלכה כרבי יהודה ושמואל אמר הלכה כרבי שמעון אלא לעולם סבר רב דבר שאין מתכוין אסור ותולש לאו היינו גוזז ובים טוב היינו טעמא דשרי דהוה ליה עיקר דבר מגידולו בלאחר יד ותולש לאו היינו גוזז והתניא [ז]התולש את הכנף והקוטמו והמורטו חייב שלש חטאות ואמר ר"ל [א]תולש חייב משום גוזז [ב]קוטם חייב משום מחתך ממרט חייב [ג]משום ממחק שאני כנף דהיינו אורחיה ומדרב סבר כר' יוסי בן המשולם ר' יוסי בן המשולם סבר לה כרב וסבר ר' יוסי בן המשולם דבר שאין מתכוין אסור [סה]והתניא [ד]שתי שערות עיקרן מאדים וראשן משחיר ר' יוסי בן המשולם אומר גוזז גיזה היא [ו]והתניא [א]לא תעבוד בבכור שורך ולא תגוז בכור צאנך ואין לי אלא שור בעבודה וצאן בגיזה [ה]מנין ליתן את האמור של זה בזה ת"ל לא תעבוד ולא תגוזו אלא שאני פרה דקדשי בדק הבית היא [ז]והאמר רבי אלעזר קדשי בדק הבית אסורין בגיזה ועבודה [ח]מדרבנן והאיכא איסורא דרבנן (ט) אלא שאני פרה דלא שכיחא [ט] וליחלה ולפקה לחולין וליגזה והדר ליקדשה דמיה יקרין וליעבד לה כדשמואל [י]דאמר שמואל [יא] הקדש שוה מנה [יב]שחיללו על שוה פרוטה מחולל [יג]אימור דאמר שמואל שחיללו לכתחלה מי אמר [יד] איבעית אימא רב סבר לה כר' יוסי בן המשולם ור' יוסי בן המשולם לא סבר לה כרב: ותולש את השער ובלבד שלא יזיזנו ממקומו: אמר רב [טו]אשי אמר ריש לקיש [טז]לא שנו אלא ביד אבל בכלי אסור והקתני עושה מקום בקופין מיכן ומיכן תני לקופין: וכן [יז] תולש את השער לראות מום: איבעיא להו לכתחלה [יח] או דיעבד אמר רבי ירמיה תא שמע צמר המסובב באוזן ר' יוסי בן המשולם אומר תולשו ומראה את מומו ש"מ [יט]לכתחלה ש"מ אמר רב מרי אף אנן נמי תנינא וכן התולש את השער לראות מקום מום מאי וכן אילימא שלא [יט] יזיזו את מקומו השתא ומה שוחט דשחיטתו מוכחת עליו [יט] לא יזיזנו לראות מקום מום מיבעיא אלא לאו אתולש שמע מינה לכתחלה ש"מ: **מתני'** שער בכור בעל מום שנשר והניחו בחלון ואחר כך שחטו עקביא בן מהללאל מתיר וחכמים

מותר. [יז] משום דטעמא שאין מתכוין הוא: **משוכריא דנזייתא.** גרוז של מצים שכוכיין סביבותיה נעורת [טו] ומטלניות כדי שמקשה הנקב יפה: **אשור להדוקיה.** כמו שהיא בכח משום סחיטה מבל לפנות את השער לפסר בלא תליסה: **הלכה כר' יהודה.** לעמת ס"ל לרב דבר שאין מתכוין לסור: **בלא גברי.** בלא רב חייא ורב חנן בר תולש לאו היינו גוזז. להכי לחמר רב הלכה כרבי יהודה ושמואל אמר הלכה כרבי שמעון אלא לעולם סבר רב דבר שאין מתכוין אסור ותולש לאו היינו גוזז ובים טוב היינו טעמא דשרי דהוה ליה עיקר דבר מגידולו בלאחר יד ותולש לאו היינו גוזז והתניא [ז]התולש את הכנף והקוטמו והמורטו חייב שלש חטאות ואמר ר"ל [א]תולש חייב משום גוזז [ב]קוטם חייב משום מחתך ממרט חייב [ג]משום ממחק שאני כנף דהיינו אורחיה ומדרב סבר כר' יוסי בן המשולם ר' יוסי בן המשולם סבר לה כרב וסבר ר' יוסי בן המשולם דבר שאין מתכוין אסור [סה]והתניא [ד]שתי שערות עיקרן מאדים וראשן משחיר ר' יוסי בן המשולם אומר גוזז גיזה היא [ו]והתניא [א]לא תעבוד בבכור שורך ולא תגוז בכור צאנך ואין לי אלא שור בעבודה וצאן בגיזה [ה]מנין ליתן את האמור של זה בזה ת"ל לא תעבוד ולא תגוזו אלא שאני פרה דקדשי בדק הבית היא [ז]והאמר רבי אלעזר קדשי בדק הבית אסורין בגיזה ועבודה [ח]מדרבנן והאיכא איסורא דרבנן (ט) אלא שאני פרה דלא שכיחא [ט] וליחלה ולפקה לחולין וליגזה והדר ליקדשה דמיה יקרין וליעבד לה כדשמואל [י]דאמר שמואל [יא] הקדש שוה מנה [יב]שחיללו על שוה פרוטה מחולל [יג]אימור דאמר שמואל שחיללו לכתחלה מי אמר [יד] איבעית אימא רב סבר לה כר' יוסי בן המשולם ור' יוסי בן המשולם לא סבר לה כרב: ותולש את השער ובלבד שלא יזיזנו ממקומו: אמר רב [טו]אשי אמר ריש לקיש [טז]לא שנו אלא ביד אבל בכלי אסור והקתני עושה מקום בקופין מיכן ומיכן תני לקופין: וכן [יז] תולש את השער לראות מום: איבעיא להו לכתחלה [יח] או דיעבד אמר רבי ירמיה תא שמע צמר המסובב באוזן ר' יוסי בן המשולם אומר תולשו ומראה את מומו ש"מ [יט]לכתחלה ש"מ אמר רב מרי אף אנן נמי תנינא וכן התולש את השער לראות מקום מום מאי וכן אילימא שלא [יט] יזיזו את מקומו השתא ומה שוחט דשחיטתו מוכחת עליו [יט] לא יזיזנו לראות מקום מום מיבעיא אלא לאו אתולש שמע מינה לכתחלה ש"מ: **מתני'** שער בכור בעל מום שנשר והניחו בחלון ואחר כך שחטו עקביא בן מהללאל מתיר וחכמים

שער בכור בעל מום שנשר כו'. כולה הך סמעתא מוכחת דגיזת פסולי המוקדשין סרי מלחוריית לעורך תיקון שחיטה לחין זה משוב גוזז ומיהו חין פי' זה גרלה כלל דבכל עניו יכול להקשות חין הוי טעמיה משום דבר שאין מתכוין מותר חין הוי טעמיה משום לתולה לאו היינו גוזז: **שער בכור בעל מום שנשר כו'.** כולה הך סמעתא מוכחת דגיזת פסולי המוקדשין סרי מלחוריית ואפי' רבנן לחמרי בפרק שני דמולין (דף ו:) גבי על הארץ תשפכנו כמים ההוא לחמרי דמן של פסולי המוקדשים [ז] הוא לחתא דס"ד הוחיל ושלירי בגיזה ועבודה דמן נמי ליבעי קבורה קל משמע לן והיכי מיקם לחסירי בגיזה ועבודה הא לפי' הגיזה עלמה מותרת וכ"ת הא דחריית מלחוריית היינו בנשר מבל גוזז דמתכוין לסור [יט] חלא דמתכוין דלס בנשר גיזה ועוד לפי' בתולש

מוכיח עליו דאין ניכר המום לעלמא מיבעיא דלא יזיזנו אלא ש"מ האי וכן אתולש קאי דתולש לכתחלה כמו עושה מקום ש"מ: שיער בכור בעל מום צמר שלו שנשר מקצתו: והניחו בחלון. לפי שצמרו אסור לגמרי מחיים דפסולי המוקדשים אסורים בגיזה ועבדה: ואח"כ שחטו במומו עקביא בן מהללאל מתיר. דכי היכי דשחיטה מתרת הכל בשר ועור וצמר שעליו הכי נמי מתרת זה שנשר:

ב) כדתנן בריש פרה. ג) ג"י דמיני בגמ' ותס"ע כי מיתכרי שור לגיזת זנבו וע"ע בשיטה קמא ה'.

מסכת עוקצים

פרק א' משנה ב'

שָׁרְשֵׁי הַשּׁוּם וְהַבְּצָלִים וְהַקַּפְלוֹטוֹת בְּזְמַן שֶׁהֵן לַחִין, וְהַפִּטְמָא שֶׁלָּהֶן בֵּין לָחָה בֵּין יְבֵשָׁה, וְהָעֲמוּד שֶׁהוּא מְכֻוָּן בְּנֶגֶד הָאֹכֶל, שָׁרְשֵׁי הַחֲזָרִים וְהַצְּנוֹן וְהַנַּפּוּחַ, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, שֹׁרֶשׁ צְנוֹן גָּדוֹל, מִצְטָרֵף. וְהַפִּיב שֶׁלּוֹ, אֵינוֹ מִצְטָרֵף.

עין משפט נר מצוה

לז א מיי' פ"ע מהלכות שבת הלכה ז:

לח ב מיי' שם פ"ט הלכה ז:

לט ג מיי' שם הלכה ו:

מ ד מיי' פ"ט מהלכות פרה הלכה ג:

מא ה מיי' פ"ט מהל' מעילה הל' ז סמג עשין קמג טוש"ע י"ד סימן שם סעיף ט:

מב ו מיי' שם הלכה יג:

מג ז מיי' פ"ו מהלכות ערכין הלכה ח:

מד ח טוש"ע י"ד סימן שם סעיף ג:

מה ט מיי' פ"ט מהל' מעילה הלכה י טוש"ע שם:

רבינו גרשום

ומי אמר רב הכי. דדבר שאין מתכוין מותר: מסוכריא דנזייתא. פקק של צמיד חבית: אסור להדוקיה לסותמו משום סחיטה: אפילו לרבי שמעון. דאמר דבר שאין מתכוין מותר מודה דאסור: אמר רב הלכה כרבי יהודה. דאמר דבר שאין מתכוין אסור: שתי שערות. שיש בפרה אדומה: שעיקרן מאדים וראשן משחיר: גוזז. השחור במספרים היינו כדי להכשירו: ואינו חושש. משום גוזז בקדשים דדבר שאין מתכוין מותר: שאני פרה דלאו בת גיזה. משום הכי אינו חושש אבל לעולם דבר שאין מתכוין אסור סבירא ליה: ת"ל לא תעבוד ולא תגוז. ולא תגוז נדרש לפניו ולאחריו וליף לא תעבוד מלא תגוז: והא איכא איסורא דרבנן. ואמאי קאמר ואינו חושש: דלא שכיחא דכולן לא הוו אלא ד'/ה) ולא גזרו בה רבנן ולעולם דבר שאין מתכוין אסור. ומשיב התלמוד ואמאי גוזזין כשהיא מקודשת הפרה וליחלה על גבי דמים ולפקה לחולין וליגזיה כשהיא חולין: דמיה יקרין. ואין לו כ"כ דמים כדי לפדותה בשוויה: ג)בגיזת זנבו ולא בשאר גופו: בקופין. כלומר שבקופין תולשו דהיינו כלי: תני לקופין. כלומר שביד תולשו כדי לעשות מקום לקופין: לכתחלה או דיעבד. דהתולש משמע (דיעבד) [לכתחלה] דהאי וכן אתולש קתני ומשמע לכתחלה כלומר כמי שאמר דעושה מקום להיינו לכתחלה קאמר וכן התולש. כלומר דלכתחלה תולש או דלמא האי וכן אלא יזיזנו קאי כלומר וכן התולש לא יזיזנו ממקומו נמי אבל אכתי לא ידעינן אי תולש לכתחלה או דיעבד: תולשו ורואה היינו לכתחלה: השתא התם דשחיטה מוכח עליו שאינו עושה בשביל צמר אמרת לא יזיזנו התולש לראות מקום מום דהכא לא מידי

עין משפט
נר מצוה

מז א ב מיי׳ פ״ג מהל׳ כלאים ה״ב סמ״ע עשין קמד טוש״ע י״ד סימן שה סעיף ו׳:

מז ג מיי׳ שם הל׳ יב טוש״ע שם סעי׳ ב׳:

מח ד מיי׳ פ״ג מהל׳ מיקורי המזבח הלכה יב׳:

מט ה מיי׳ פ״ג מהל׳ כלאים הל׳ יג סמג עשין קמה קמו טוש״ע י״ד סימן שה סעיף ד׳:

נ ו מיי׳ פ״ט מהלכות טומאת מת הלכה י׳:

נא ז מיי׳ שם פ״ח הלכה ג׳:

נב ח מיי׳ פ״ג מהל׳ כלאים הל׳ יז סמג עשין קמד טוש״ע י״ד סימן שה סעיף ו׳:

פניני רש״י

בארעא דחשוכא. בבבל שהיא מלולה:

(יומא נ. ד״ה בחשוכא)

שמעתא דמחשכן. כשאין יודעין טעמו של דבר כודון מלבם טעם שאינו:

(פסחים לד:)

כל דבר שהיה בחזקת טומאה לעולם. במסכת נדה גל טמא שנתערב עם שני גלין טהורין נקלו אחד מהן ונמלא טהור הוא טהור וגיעי טומאה שנים ומצאן טהורין הן טהורין והשלישי טמא שנתחן ונמלאן טהורים כולן טמאים שהיו ר״מ אומר כל דבר שנתחזק טומאה לעולם היה בטומאתה עד שיודע לך טומאה היכן היא וחכמים אומרים כודק בקרקע ומופר עד שיגיע למקום שנא זה ממקומה לעולם ואם נא אחד מהן טהור ומקומה נעלם אף עכבר טמא ועכבר טהור ועטלה...

(פסחים כ׳)

רבינו גרשום

וחכמים אוסרים. הואיל ונשר מחיים בפסולי המוקדשין אסורין בגיזה ובעבודה: אמר לך ר׳ יוסי כר. בזה עקביא בן מהללאל מתיר אע״ג דהצמר שעל גביו טעון קבורה האי דנשר מחיים מותר וחכמים אוסרים: השתא במת אע״ג דטעון קבורה עם צמרו שרי ההוא דנשר מחיים אסור בהנאה כ״ש דשרי ההוא דנשר מחיים: אלא לא בזה התיר. כלומר דבנשר קודם שחיטה תרוייהו שרו ולא פליגי אלא במת שנשר קודם מיתה: מחלוקת. לר׳ יהודה כדאית ליה בשחיטה דנחלקו ולר׳ יוסי כדאית ליה דבשחיטה לא נחלקו כשהתירו מומחה את הבכור בעל מום קודם שנשר שערו דר׳ יהודה סבר דרבנן סברי ודאי דינו להיות מותר לאחר שחיטה הואיל ונשר לאחר שהתירו מומחה. אבל אי שרית ליה שער הנשר אתי לשהוייה לבעל מום בחיים טפי משיערו שנתנו חכמים בפירקין דלקמן דסבר דכל יום נושר משערו ואקבצנו ויהיה לי צמר הרבה ואינו רוצה לשוחטן ושמא יבוא בו לידי תקלה לגדזו או לעבוד בו בשוגג הלכך אסרי רבנן צמר שנשר קודם שחיטה ורבי יוסי סבר לא גזרי שמא ישהא אלא כיון שהתירו מומחה ואח״כ נשר ושחטו אפילו רבנן שרי אבל לא התירו מומחה קודם שנשר אפילו ר׳ יוסי מודה דרבנן אסרי ההוא שער שנשר אע״ג דשחטו דכיון שנשר קודם שהתירו מומחה חשוב כמו שנשר מעליו ואסור: בעלי מומין אוסרין בכל שהן משמע שאם יתערב בעל מום במאה קדשים תמימים טולן אסורין: רר׳ (אסי) [יוסי] אמר יבוקר. איזה הוא בעל מום והשאר מותרין: הכא האי בעל מום אוסר בכל שהוא דקאמר לא בעל מום ממש אלא בגיזת בכור בעל מום עסקינן שנתערבה בגידי חולין ושחטו לבעל מום: ומאן תנא קמא. דאמר אסור בכל שהן ר׳ יהודה ור׳ יוסי דאמר יבוקר הינו האי ר׳ יוסי דמתני׳ דסבר דנשחטו שרו רבנן: לא יבוקר. השתא אם מום קבוע הוא ושחטו מותר ואם מום עובר הוא אסור גיזתו ואע״ג דלא התירו מומחה קודם השרת שער מותר אי מום קבוע וקשיא לריש לקיש דאמר אבל לא התירו מומחה קודם שנשר דבורי הכל אסור: לא יבוקר. הדבר אי התירו מומחה קודם שנשר אין אי לא לא: אמרה לשמעתא הא דתריץ רב נחמן בגיזה: מחלוקת. דתנא קמא ור׳ יוסי בשבדק ולא פליגי אלא במת שנשר קודם מיתה: מחלוקת. לר׳ יהודה כדאית ליה בשחיטה דנחלקו ולר׳ יוסי כדאית ליה דבשחיטה לא נחלקו כשהתירו מומחה את הבכור בעל מום קודם שנשר שערו דר׳ יהודה סבר דרבנן סברי ודאי דינו להיות מותר לאחר שחיטה הואיל ונשר לאחר שהתירו מומחה. אבל אי שרית ליה שער הנשר אתי לשהוייה לבעל מום בחיים טפי משיערו שנתנו חכמים בפירקין דלקמן דסבר דכל יום נושר משערו ואקבצנו ויהיה לי צמר הרבה ואינו רוצה לשוחטן ושמא יבוא בו לידי תקלה לגדזו או לעבוד בו בשוגג הלכך אסרי רבנן צמר שנשר קודם שחיטה ורבי יוסי סבר לא גזרי שמא ישהא אלא כיון שהתירו מומחה ואח״כ נשר ושחטו אפילו רבנן שרי אבל לא התירו מומחה קודם שנשר אפילו ר׳ יוסי מודה דרבנן אסרי ההוא שער שנשר אע״ג דשחטו דכיון שנשר קודם שהתירו מומחה חשוב כמו שנשר מעליו ואסור: בעלי מומין אוסרין בכל שהן משמע שאם יתערב בעל מום במאה קדשים תמימים טולן אסורין: רר׳ (אסי) [יוסי] אמר יבוקר. איזה הוא בעל מום והשאר מותרין: הכא האי בעל מום אוסר בכל שהוא דקאמר לא בעל מום ממש אלא בגיזת בכור בעל מום עסקינן שנתערבה בגידי חולין ושחטו לבעל מום: ומאן תנא קמא. דאמר אסור בכל שהן ר׳ יהודה ור׳ יוסי דאמר יבוקר הינו האי ר׳ יוסי דמתני׳ דסבר דנשחטו שרו רבנן: לא יבוקר. השתא אם מום קבוע הוא ושחטו מותר ואם מום עובר הוא אסור גיזתו ואע״ג דלא התירו מומחה קודם השרת שער מותר אי מום קבוע וקשיא לריש לקיש דאמר אבל לא התירו מומחה קודם שנשר דבורי הכל אסור: לא יבוקר. הדבר אי התירו מומחה קודם שנשר אין אי לא לא: אמרה לשמעתא הא דתריץ רב נחמן בגיזה: מחלוקת. דתנא קמא ור׳ יוסי בשבדק ולא פליגי אלא בבעל מום גופיה וליכא לאקשויי: ובפלוגתא דר״מ ורבנן. עד שמגיע לסלע. ושוב טהור הכא נמי א״ר יוסי כיון שביקר ולא מצא כולן מותרין ות״ק סבר כר״מ: מחלוקת בשבדק. לאותו בעל מום ומצאו וחייש ת״ק שמא זה שמצא לאו היינו הוא שנתערב ביניהן אלא אחר הוא ואותו שנתערב עדיין לא נמצא הלכך כולן אסורין היינו כר׳ שמעון בן גמליאל דאמר שתבדק כל השדה כולה דשמא זה קבר אחר וזה שאבד עדיין לא נמצא: ור׳ יוסי דאמר יבוקר סבר לה כרבי דכיון שמצאו היינו הוא שנתערב: אמר לך. ר׳ אסי גבי טומאה אפילו ת״ק מודי דכיון שהגיע לסלע טהור דאימא עורב או עכבר נטלה אלא בבעל מום שבדק ולא מצא אפילו רבי יוסי מודי דאסירי דבעל מום להיכא אזל: ואידך רבי חייא אמר לך שמא מום עובר הוה ואיתסי: כיון דבדיקי וקיימי. ואיערב בעל מום בהדייהו ואישכח מי מחזקינן הנך דבדיקי דדריכיהו למיפל בהו מומא הלכך לא דמי לתיבדק כל השדה: שכיח בהו מומא. אף על גב דבדיקי מעיקרא:

בתולם פליגי כדמוכח בסוף פירקין (דף כו.) [כג] דתניא ו׳(ר״ע) מכלל כי תסרי רבנן מדרבנן [כד] ואפי׳ בעולה תמימה לא מיתסרא הגיזה אלא מדרבנן דמוכח לקמן גבי מולא שמר מעולה תמימה [כה] והא דפריך מולא מי ליכא למאן דתניא דתסרי היינו מדרבנן כדאפי׳ תס דקושטא מסוס דרשא הוא ועוד קשה [כה] דהוה דמולין למה לי קרא דס פסולי המוקדשין דתניא דהגיזה והלה לף בקדשים דס מותר בהנאה מגיעתית מלותו והתם לגיכא מלוה למה יהא לסלוף ועוד מאי שמעת מינה גיזה ומסירי בגיזה ועבודה והא לאחר שחיטה מותר לגזוז ולעבוד דמזיקה ולילך הכל מותר והתם כדם שחיטה לייבי ותלב נמי כו׳ [ז]לף מסרינן מדכתיב בשר (אלא) [מלא] מחייס ולף לאחר שחיטה כמו למאן דתניא בעלי גפ׳ שני (דף טו.) אין לך בהם היתר אכילה אלא משעת זביחה ולילך ועוד דתרי לכולי עלמא מדבעי למילף היתר תלב בפרק קמא (לעיל ו.) מדתסר רחמנא תלב של פסולי המוקדשין ולף קאמר לגיגעריך משום הכוח לאחר שחיטה ומיהו מלינן למימר לגיגעריך קרא [כו] תשפכנו כמים משום דס אינה קודם שחיטה רוב תלב מ״מ קשה מהא דתמעתין ואומר רבי דס״ד למיסר [כח] כמו [ח](תלב והוו בשר) וה״ב בשר ולף דס ולף דמי לגיזה [כט] דשמא לגיזה מתזדא נפקא דשמעת מזדא ולא תגוז מבל כמן ותלב בשר תמיד (דברים יב:)[א] משמע בשר תמלל ולא תלב ודס ולסלוף [ל] לפי׳ דהגיזה מע״פ שהדשה היא מיוסדת על הדס [לא]כמו תלב דשרי בהליבה [לב] הוא והא לגיזה מזדא ולא גיזה בשר ולא תלב כמיס ובן מוכח בפרק קמא (לעיל ו.) דהא דדרשינן בשר ולא תלב לא שיכא לסלוף למיתר בשר ולא תלב לגיזה ועבודה והא לאחר שחיטה מותר לגזוז ולעבוד דמזיקה ולילך הכל מותר והתם כדם שחיטה לייבי ותלב נמי כו׳ [ז]לף מסרינן מדכתיב בשר (אלא) [מלא] מחייס ולף לאחר שחיטה כמו למאן דתניא בעלי גפ׳ שני (דף טו.) אין לך בהם היתר אכילה אלא משעת זביחה ולילך ועוד דתרי לכולי עלמא מדבעי למילף היתר תלב בפרק קמא (לעיל ו.) מדתסר רחמנא תלב של פסולי המוקדשין ולף קאמר לגיגעריך משום הכוח לאחר שחיטה ומיהו מלינן למימר לגיגעריך קרא [כו] תשפכנו כמים משום דס אינה קודם שחיטה רוב תלב מ״מ קשה מהא דתמעתין ואומר רבי דס״ד למיסר [כח] כמו [ח](תלב והוו בשר) וה״ב בשר ולף דס ולף דמי לגיזה [כט] דשמא לגיזה מתזדא נפקא דשמעת מזדא ולא תגוז מבל כמן ותלב בשר תמיד (דברים יב